

Knaokhana Forest Plantation Management Summary บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนสวนป่าเขาคณา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ข้อมูลทั่วไป

สวนป่าเขาคณา จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือล่าง ด้วยปัจจุบันสภาพพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ติดต่อกับเขตพื้นที่สวนป่าลดลงจากการถูกบุกรุกแผ้วถางเพื่อทำการเกษตรกรรม ทำให้พื้นที่สวนป่าเขาคณาเป็นพื้นที่ตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์ของราษฎรเพิ่มมากขึ้น เช่น การเก็บหาของป่า รวมถึงมีการลักลอบล่าสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ราษฎรบางส่วนยังมีแนวคิดว่าการดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า และการทำไม้สักของสวนป่าเป็นการทำลายความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ ซึ่งสวนป่าเขาคณาได้ประชาสัมพันธ์ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าตลอดมา และข้อมูลที่สำคัญหนึ่งในนั้นก็คือ ข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่สวนป่า การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการ โดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน และเจ้าหน้าที่ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ร่วมด้วย ผลการดำเนินโครงการสามารถใช้เพื่อการจัดการป่าไม้บนพื้นฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง สามารถเผยแพร่ให้กับสาธารณชนได้ ตลอดจนนำมาซึ่งการพัฒนาระบบการจัดการปลูกสร้างสวนป่าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทางชีวภาพพืชพรรณและสัตว์ป่า อันจะนำไปสู่การเป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป

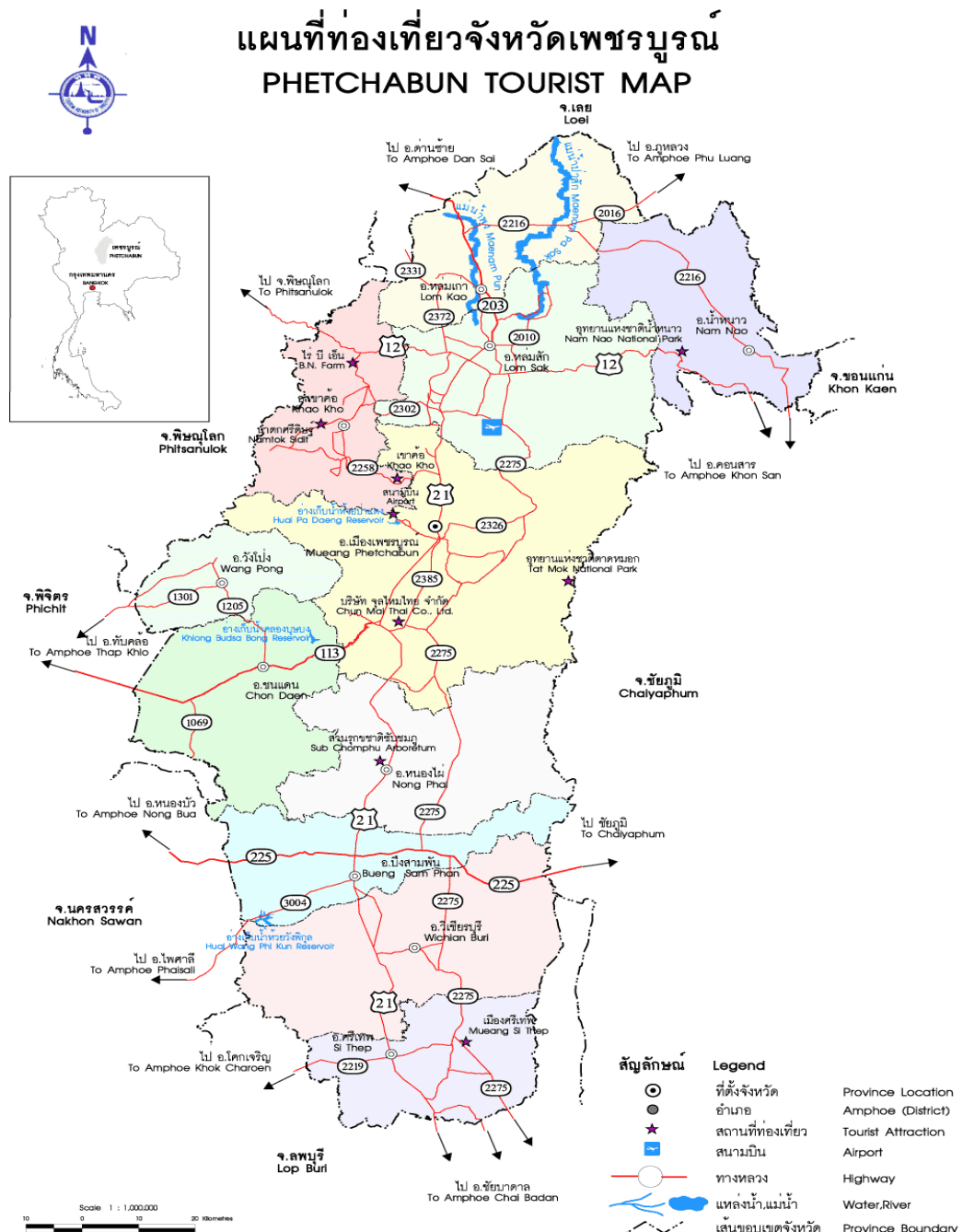
ที่ตั้ง

งานสวนป่าเขาคณา (โครงการที่ 3) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตพิษณุโลกองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือล่างสำนักงานตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 10 ตำบลชนแดน อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พิกัด UTM 704036E / 1778222N สวนป่าเขาคณา ห่างจากอำเภอนนทบุรี 12 กิโลเมตรห่างจากจังหวัดเพชรบูรณ์ 55 กิโลเมตร เป็นสวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานการทำไม้จากรัฐบาล มอบให้ อ.อ.ป. ดูแลและใช้ประโยชน์ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 มีนาคม 2535 ซึ่งได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และได้ดำเนินการจัดขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตาม พ.ร.บ.สวนป่าพ.ศ. 2535 เล่มที่ 1 ฉบับที่ 37 ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2539 (เพิ่มเติมชนิดและจำนวนไม้ รายละเอียดปรากฏตามแนบท้ายหนังสือรับรองฯตามหนังสืออำเภอนนทบุรี ที่ ๐๕๑๘/๒๗๙๑ ลว.๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐) ท้องที่อำเภอนนทบุรี และเล่มที่ 113 ฉบับที่ 47 ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2562 (ออกแทนหนังสือรับรองฯตามเล่มที่ 1 ฉบับที่ 38 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2539) ท้องที่อำเภอนนทบุรี รวมพื้นที่ตามทะเบียน 3,364.12 ไร่

อาณาเขตติดต่อสวนป่า และพื้นที่สวนป่าและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สวนป่าเขาคณา อำเภอนนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ รับผิดชอบทั้งหมด 3,761.511 ไร่ พื้นที่เป็นพื้นที่ราบและภูเขาสูง มีความลาดชันปานกลางถึงมาก

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลำปาง มีคลองลำน้ำลายเป็นเส้นแบ่งเขต
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ และอำเภอหนองไผ่
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอหนองไผ่ อำเภอวังสามพัน (จังหวัดเพชรบูรณ์) อำเภอหนองบัว (จังหวัดนครสวรรค์) และอำเภอดงเจริญ (จังหวัดพิจิตร)
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอดงเจริญและอำเภอทับคล้อ (จังหวัดพิจิตร)

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัด ดำเนินการการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้างสวนป่า คุ้มครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- พัฒนาคุณภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกรบกวนและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสภาพทางด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

ด้านสิ่งแวดล้อม

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 385.368 ไร่ คิดเป็น 11.41 % ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (3,364.12 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

- 1.พื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
- 2.พื้นที่แนวกันชน (Buffer Zone)
- 3.พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติ
- 4.พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

มาตรการป้องกันด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรการป้องกันผลกระทบต่ทรัพยากรดินจากการดำเนินงานสวนป่า

- (1) วางแผนให้คงเหลือไม้สักและไม้กระยาเลยที่มีลักษณะดีมีค่า ในพื้นที่ประมาณ 8 ต้น/ไร่ และส่งเสริมการเจริญเติบโตของไม้พื้นล่าง เพื่อชะลอการไหลของน้ำไม่ให้ชะล้างหน้าดิน
- (2) การถางวัชพืช ให้ใช้เพียงแรงงานคน ไม่มีเครื่องจักรกลหนักเข้าไปในพื้นที่ เพื่อลดการพังทลายและอัดแน่นของผิวดิน
- (3) ในระยะเวลาการปลูกสร้างสวนป่า ใช้ระบบการตัดสายขยายระยะเพื่อส่งเสริมไม้พื้นล่างให้เจริญเติบโตช่วยชะลอการไหลบ่าของน้ำผิวดิน
- (4) ในขั้นตอนการปลูก ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น
- (5) ส่งเสริมการเกิดขึ้นของไม้พื้นล่างในพื้นที่แปลงปลูกอายุ 7 ปี ขึ้นไปเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติ

มาตรการป้องกันผลกระทบต่ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำจากการดำเนินงานสวนป่า

- (1) ดำเนินการสร้างฝายชะลอน้ำอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่ตลอดลำห้วย
- (2) กำหนดพื้นที่อนุรักษ์สองฝั่งลำห้วย เพื่อเป็นการรักษาความชุ่มชื้นของลำห้วย
- (3) หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ในพื้นที่สวนป่า หากจำเป็นต้องใช้ให้ใช้สารเกษตรอินทรีย์หรือสารเคมีที่มาจากธรรมชาติที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพน้ำผิวดินน้อย
- (4) ไม่ทิ้งขยะ ภาชนะ บรรจุภัณฑ์ หรือสารเคมีลงแหล่งน้ำ

มาตรการป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้จากการดำเนินงานสวนป่า

- (1) เลือกใช้เครื่องมือและวิธีการทำไม้ที่เหมาะสม เน้นการใช้ช่างในการทำไม้ในพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบต่อทรัพยากรป่าไม้ให้น้อยที่สุด
- (2) หลีกเลี่ยงการดำเนินกิจกรรมทำไม้ในหน้าฝน
- (3) ติดตามแนวโน้มการเก็บหาของป่าอย่างต่อเนื่องเพื่อหาแนวทางป้องกันต่อไป
- (4) ตรวจสอบและดูแล พรรณไม้ ที่เป็นของท้องถิ่นและพื้นที่ ให้คงอยู่
- (5) เก็บข้อมูลความหลากหลายของป่าไม้อย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง โดยลักษณะข้อมูลที่เก็บ เป็นตัวชี้วัดที่สามารถบอกถึงสถานะปัจจุบันของทรัพยากรได้ รายปี

มาตรการป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรสัตว์ป่าจากการดำเนินงานสวนป่า

- (1) ประชาสัมพันธ์ และออกมาตรการห้ามล่าสัตว์ในพื้นที่สวนป่า ตลอดจนส่งเสริมให้ความสำคัญของการอนุรักษ์สัตว์ป่า
- (2) ไม่ใช้สารเคมีในการปลูกสร้างสวนป่า
- (3) เลือกใช้เครื่องมือและวิธีการทำไม้ที่เหมาะสม เน้นการใช้ช่างในการทำไม้ในพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบกับที่อาศัยและเสียงรบกวนสัตว์ป่า
- (4) ส่งเสริมการเจริญเติบโตของไม้ประจำถิ่น และเร่งปลูกต้นไม้ทดแทนในพื้นที่โดยเร็ว เพื่อฟื้นฟูพื้นที่แหล่งอาศัย
- (5) เก็บข้อมูลสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง
- (6) ห้ามล่าสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
- (7) ห้ามล่าสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ ถูกคุกคามและหายาก
- (8) ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในฤดูการผสมพันธุ์ ฤดูวางไข่ และช่วงการเลี้ยงลูกอ่อน
- (9) ไม่ส่งเสริมให้มีการล่าสัตว์และดักจับสัตว์ในพื้นที่สวนป่า

การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม

แผนการตรวจติดตาม ด้านสิ่งแวดล้อม	ระยะเวลา ตรวจ ติดตาม	ผู้รับผิดชอบ
1. ทรัพยากรดิน		
1.1 การตรวจสอบการพังทลายของดิน	เดือนละ 1 ครั้ง	ผช.หน.สป./ พนง.สป.
1.2 การปลูกเสริมไม้ท่อนดินในพื้นที่อนุรักษ์	ส.ค. - ต.ค.	พนง.สป.
1.3 การซ่อมแซมทางตรวจการ	ม.ค. - ก.พ.	พนง.สป.
2. ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ		
2.1 การวิเคราะห์คุณภาพน้ำผิวดิน	ก.พ.	ผช.หน.สป./ พนง.สป.
2.2 การตรวจสอบซ่อมแซมและจัดทำฝาย ชะลอน้ำ	มี.ค. - พ.ค.	พนง.สป.
3. ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า		
3.1 การตรวจสอบชนิดพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์	ต.ค. - ธ.ค.	ผช.หน.สป./ พนง.สป.
3.2 การตรวจสอบไม้อนุรักษ์	เดือนละ 1 ครั้ง	พนง.สป.
3.3 การตรวจตราป้องกันและดูแลพื้นที่อนุรักษ์	ทุกวัน	พนง.สป.
4. การตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนทำ ไม้	ก่อนทำไม้ 1 เดือน	ผช.หน.สป./ พนง.สป.
5. การตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมหลังทำไม้	หลังทำไม้ 1 เดือน	ผช.หน.สป./ พนง.สป.
6. การตรวจตราป้องกันไฟ	ม.ค. - เม.ย.	พนง.สป.

ด้านสังคม

สวนป่าเขาคณา ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าวังโป่ง-วังกำแพงทองที่ ตำบลชนแดนและตำบล
ซับพุทรา อำเภอนครชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ชุมชนโดยรอบสวนป่าประกอบด้วย 2 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านก้นหวด
(หมู่ที่ 10 ต.ชนแดน), ชุมชนบ้านซับเจริญ (หมู่ที่ 3 ต.ซับพุทรา), ซึ่งราษฎรโดยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต
พื้นที่เดิม สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขาเล็กๆ ดิน มีลักษณะดินร่วนๆ เหมาะแก่การเพาะปลูก
ราษฎรส่วนใหญ่จึงประกอบเกษตรกร และรับจ้างทั่วไป

ดังนั้น จากลักษณะเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวข้างต้น ทำให้แรงงานหลักในการดำเนินงานในพื้นที่
สวนป่าเขาคณา เป็นแรงงานจากการจ้างงานราษฎรในชุมชนโดยรอบสวนป่าทั้งสิ้น งานสวนป่าเขาคณา
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ จึงมีนโยบายในด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการด้านสังคมควบคู่
กับการบริหารจัดการสวนป่าเพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยชุมชนมีส่วนร่วม ดังนี้.-

ด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่ให้ผลผลิตทั้งหมด (Total Logging Area)	3,418.69	ไร่
- ความเพิ่มพูนเฉลี่ย (AYI)	0.28	ลบ.ม./ไร่/ปี
(อัตราความเพิ่มพูนรายปีทั้งหมด/พื้นที่ทำไม้ทั้งหมด)		
- ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ	957.23	ลบ.ม.
- ปริมาณการทำไม้ออกที่เหมาะสม	670.06	ลบ.ม.
(ไม่เกิน 70% ของความเพิ่มพูนรายปี)		

แผนการทำไม้ประจำปี 2568

- แปลง 2522-53	เนื้อที่ 232 ไร่	ปริมาตร 500 ลบ.ม.
----------------	------------------	-------------------

การทำไม้ของสวนป่าเขาคณา ไม่เกินปริมาณความเพิ่มพูนทั้งปี เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของป่า

แผนการทำไม้ ระยะ 5 ปี งานสวนป่าเขาคณา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตพิษณุโลก

ลำดับ	ปี พ.ศ. ที่ทำไม้	แปลงปี	ระบบตัดฟัน	พื้นที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)	หมายเหตุ
1	2569	2522-54	Low thinning	132	400	
2	2570	2524-54	Low thinning	201	500	
3	2571	2524-55	Low thinning	230.63	500	
4	2572	2524-56	Low thinning	240.20	200	
5	2573	2524-57	Low thinning	269.379	300	

แผนการปลูก ระยะ 5 ปี งานสวนป่าเขาคณา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตพิษณุโลก

ลำดับ	ปี พ.ศ. ที่ปลูกเสริม	แปลงปี	ชื่อแปลงปีใหม่	พื้นที่ (ไร่)	หมายเหตุ
1	2569	-	-	-	
2	2570	-	-	-	
3	2571	-	-	-	
4	2572	-	-	-	
5	2573	-	-	-	

นอกจากการควบคุมด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ไม่ให้เกิดความเพิ่มพูนรายปี และการปลูกป่าทดแทน งานสวนป่าเขาคณา ได้มีการบำรุงดูแลรักษาสวนป่าแปลงเก่า เพื่อให้มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งได้กำหนดมาตรการและแนวทางป้องกันทรัพยากรในพื้นที่สวนป่าร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

มาตรการป้องกันการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่สวนป่า

งานสวนป่าเขาคณา ดำเนินการจัดชุดตรวจตราป้องกันการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่สวนป่า ดำเนินการตรวจตราป้องกันพื้นที่แนวอนุรักษ์ โดยการลาดตระเวน ในพื้นที่ทุกวัน เพื่อระมัดระวังเรื่องการลักลอบตัดไม้ การเผาป่า การรบกวนพื้นที่ต่างๆ โดยมีพนักงานสวนป่าควบคุมการปฏิบัติงาน ออกตรวจตราพื้นที่ รับผิดชอบ หากพบเห็นการกระทำผิด จะเข้าจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย หากพบผู้กระทำผิดแบบขบวนการ จะมีการสนธิกำลังจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ หน่วยป้องกันฯ เจ้าหน้าที่ปกครอง เป็นต้น เพื่อดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย

มาตรการป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่า

งานสวนป่าเขาคณา ดำเนินการจัดชุดตรวจตราป้องกันการบุกรุกพื้นที่สวนป่า โดยมีพนักงานสวนป่าควบคุมการปฏิบัติงาน ออกตรวจตราพื้นที่รับผิดชอบ หากพบเห็นการกระทำผิด จะดำเนินการตักเตือน จับกุม และดำเนินคดีตามกฎหมาย

มาตรการป้องกันการดักจับและล่าสัตว์ในพื้นที่สวนป่า

งานสวนป่าเขาคณา ส่งเสริมให้มีการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ โดยการป้องกันพื้นที่ป่าธรรมชาติ ไม่เข้ารื้อปลูกในพื้นที่ใหม่และอนุรักษ์พื้นที่ป่ากึ่งธรรมชาติในแปลงปลูกสร้างสวนป่าให้มีสภาพใกล้เคียงกับป่าดั้งเดิมนอกจากนี้มีการจัดชุดตรวจตราป้องกันในพื้นที่รับผิดชอบหากพบเห็นการกระทำผิดจะดำเนินการตักเตือน จับกุม และดำเนินคดีตามกฎหมาย

มาตรการป้องกันและควบคุมไฟไหม้สวนป่า

งานสวนป่าเขาคณา จัดทำแผนป้องกันไฟไหม้สวนป่า มีชุดตรวจตราป้องกันไฟ 1 ชุด 5 คน ประกอบด้วย หัวหน้าทีม 1 คน ถังน้ำ 2 คน ครอบ (ลาโค) ไฟป่า 1 คน ที่ดับไฟ 2 คนดำเนินการตรวจตราป้องกันไฟเดือนละ 1 ครั้งและมีการดำเนินการตามแผนได้แก่ การกำจัดวัชพืช ทำความสะอาดสวนป่าเพื่อลดปริมาณเชื้อเพลิง จัดชุดตรวจตราป้องกันและทำแนวป้องกันไฟในบริเวณพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้สวนป่า นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนโดยรอบสวนป่า ตระหนักถึงผลกระทบจากการเกิดไฟไหม้สวนป่า รวมถึงช่วยตรวจตราป้องกันและแจ้งเหตุเมื่อเกิดไฟป่า

อัตรากำลังจัดการงานสวนป่าเขาคณา

สายงาน	งานสวนป่าเขาคณา	
สวนป่า	00 0904 56 0968	นายธเนศ ตั้งฉันทพัฒน์
สวนป่า	00 0904 45 0969	
สวนป่า	00 0904 14 0970	
สวนป่า	00 0904 14 0971	นางฐิติภา ใจจันทร์
	00 0904 (06) 0972	นายณัฏ คำเมืองเหนือ
	00 0904 (06) 0973	นาย บุญธรรม ออมแก้ว
	00 0904 (05) 0974	นาย วีรภัทร ใจจันทร์

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของสวนป่าเขาคณา

งานสวนป่าเขาคณา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตเพชรบูรณ์มีการดำเนินงานตามแผนการจัดการที่ได้กำหนดไว้ ทุกประการ ซึ่งมีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้.-

ด้านเศรษฐกิจ

1.สถิติการจำหน่ายไม้ประจำปี 2567 งานสวนป่าเขาคณามีการทำไม้ในพื้นที่สวนป่าเขาคณาแปลงปี 2522-52 ในพื้นที่ 241 ไร่ โดยใช้ระบบ low thinning และมีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎรท้องถิ่นประชาชนทั่วไป และหน่วยงานรัฐ ได้ใช้ไม้จากป่าเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายรวมปริมาตรไม้สัก 188.53 ลบ.ม. รายได้ทั้งสิ้น 992,200.00 บาท โดยใช้เงินลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด เป็นเงิน 692,148.58 บาท (ข้อมูลสรุปผลการดำเนินงานประจำปีเมื่อ 31/12/2567)

2.ผลการดำเนินงานปลูกสร้างสวนป่าและบำรุงดูแลรักษาสวนป่า งานสวนป่าได้ดำเนินการบำรุงดูแลรักษาสวนป่าแปลงปลูกสวนป่าแปลงเก่า ในพื้นที่ 3001 ไร่ โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 1,069,100.15 บาท ทั้งนี้การดำเนินงานทั้งหมดได้ใช้แรงงานจากราษฎรท้องถิ่นโดยรอบสวนป่า

3.การสำรวจปริมาณความเพิ่มพูน งานสวนป่าเขาคณา ได้ดำเนินการสำรวจปริมาณกำลังผลิตและวิเคราะห์ปริมาณความเพิ่มพูนรายปีของทั้งสวนป่าได้ความเพิ่มพูนทั้งปีของสวนป่าฯ 957.23_ลบ.ม./ปี

ด้านสิ่งแวดล้อม

งานสวนป่าเขาคณาได้ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ พร้อมทั้งควบคุมป้องกันผลกระทบจากการดำเนินงานสวนป่าต่อ สภาพสิ่งแวดล้อม และกำหนดแนวทางให้การปรับปรุงแก้ไขผลกระทบต่างๆ ดังนี้

1. การสำรวจผลกระทบ (Site inspection) ก่อน-หลังงานสวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่ ดำเนินงานสำรวจผลกระทบก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้แก่ พื้นที่ทำไม้ พื้นที่ปลูกทดแทน และการ สร้างและซ่อมแซมถนนป่าไม้ จากการสำรวจโดยใช้แบบฟอร์มการสำรวจผลกระทบ (Site inspection) ทั้งก่อน และหลังการดำเนินงานพบว่าผลกระทบจากการดำเนินงานไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมบริเวณพื้นที่ดำเนินงานดังกล่าว

2. การสำรวจวัดการพังทลายของดิน งานสวนป่าฯ ได้ดำเนินงานกำหนดจุดสำรวจวัดการ พังทลายของดิน ในพื้นที่ดำเนินงาน ได้แก่ พื้นที่ปลูกเสริมรอบตัดพื้นที่ 2 และพื้นที่อนุรักษ์

3. การตรวจติดตามต้นไม้อนุรักษ์ (Eternity Trees) งานสวนป่าฯ ได้ดำเนินการติดป้ายสื่อ ความหมายบริเวณต้นไม้อนุรักษ์ และตรวจติดตามป้องกัน ไม่พบความเสียหายต่อต้นไม้อนุรักษ์

ด้านสังคม

งานสวนป่าฯ มุ่งเน้นการจัดการสวนป่าโดยให้ชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการพื้นที่พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการดำเนินงานของสวนป่า รวมถึง การส่งเสริมและให้ความร่วมมือกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆของราษฎรในชุมชนโดยรอบสวนป่าซึ่งงาน สวนป่าฯ ได้ดำเนินกิจกรรมด้านสังคมโดยสรุป ดังนี้

1. กระบวนการค้นหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) งานสวนป่าฯ จัดทำกระบวนการ ค้นหาปีละครั้ง ทั้งนี้ในการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าชุมชนและหน่วยงานโดยรอบพื้นที่สวนป่าจะจัดอยู่ใน กลุ่มผู้มีส่วนได้ จากการดำเนินงานสวนป่า

2. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานร่วมกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในสวนป่าและหน่วยงานราชการและท้องถิ่นโดยรอบพื้นที่สวนป่า พร้อมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก รายงานให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เขตพิษณุโลก เพื่อทราบ

3. การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างงานสวนป่ากับชุมชน งานสวนป่าฯ ได้เรียนเชิญผู้นำชุมชน และหน่วยงานรอบพื้นที่สวนป่าเข้าร่วมประชุมหารือเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างงาน สวนป่าฯ กับชุมชนและหน่วยงานพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้ปฏิบัติงานของงานสวนป่าฯ ให้รับทราบระบบการดำเนินงานไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง

4. นำเสนอแผนและผลการดำเนินงานประจำปีงานสวนป่าฯ ได้ดำเนินการชี้แจงแผนการ ดำเนินงานของงานสวนป่าฯ และผลการดำเนินงาน เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานรอบพื้นที่สวนป่า เพื่อรับฟัง ข้อคิดเห็น และแนวทางการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบต่อสังคม

5. การพิจารณาจ้างเหมางานให้กับชุมชนในท้องถิ่นพร้อมทั้งสวัสดิการของผู้รับมาปฏิบัติงาน ทั้งนี้งานสวนป่าฯ ได้กำหนดนโยบายการจ้างเหมาดำเนินงานของงานสวนป่าฯ โดยพิจารณาจากชุมชนในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก เพื่อสร้างงานและรายได้ พร้อมทั้งสวัสดิการของผู้รับจ้างเหมา ได้แก่ อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานแต่ละประเภทเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและสร้างความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ชุดยาปฐมพยาบาล รวมทั้งประกันภัยหมู่ของผู้ปฏิบัติงาน

6. การจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้รับจ้างเหมา งานสวนป่าฯ ได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการปฏิบัติงานแต่ละประเภท เพื่อการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้รับจ้างเหมา และให้คำแนะนำและความรู้แก่กลุ่มลูกค้าด้วย

7. การควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน งานสวนป่าฯ ได้จัดฝึกอบรมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยผู้ชำนาญการเป็นผู้ให้ความรู้ในการฝึกอบรมและงานสวนป่าฯ ได้กำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยเพื่อควบคุมและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและทำการบันทึกสถิติและสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุพร้อมทั้งดำเนินการหาแนวทางป้องกันและจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุ

8. การคมนาคมงานสวนป่าฯ ดำเนินการสำรวจและซ่อมแซมถนนป่าไม้ เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของทางสวนป่าฯ และเพื่อการสัญจรของชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง

การดูแลและการตัดสางขยายระยะไม้สัก

ปีที่	กิจกรรม / รายละเอียด
15	- การตัดสางขยายระยะครั้งที่ 1 เหลือไม้ครึ่งหนึ่งของการปลูกครั้งแรก เหลือประมาณ 50 ต้น/ไร่ โดยทำการตัดสางขยายระยะแบบ Low Thinning เป็นการตัดสางครั้งแรก เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างของไม้สักสวนป่าให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณไม้ที่เหลือหลังการตัดพื้นที่สำหรับการตัดพื้นที่ครั้งต่อไป เพราะจะตัดไม้ที่ถูกบดบังออกเป็นส่วนใหญ่
25	- การตัดสางขยายระยะครั้งที่ 2 ตัดลงไปอีก 50 % ของไม้ที่เหลือ ประมาณ 30 ต้น/ไร่เป็นการตัดสางแบบเลือกตัด (Selection thinning) จะพิจารณาดูเรือนยอดเสียก่อนว่า ควรจะตัดไม้ต้นไหน เหลือต้นไหน และการตัดต้นไม้มักจะเปิดช่องว่างขึ้นในระหว่างเรือนยอด ที่จะให้ต้นไม้ที่เหลืออยู่ได้มีโอกาสขยายทั้งทางเรือนยอดและเรือนราก จำนวนของต้นไม้มทั้งหมดในพื้นที่นั้นไม่มีความสำคัญเพราะว่า จำนวนต้นไม้นั้นจะไม่เป็นสิ่งที่ชี้ของเรือนยอด ถ้าการตัดสางขยายระยะได้เริ่มตั้งแต่ตอนต้นๆ และตัดมาเป็นระยะสม่ำเสมอ การกระจายของลำต้นไม้ในเนื้อที่นั้นก็จะไปอย่างสม่ำเสมอ
30	- การตัดพื้นที่ครั้งสุดท้ายสวนป่า จะเลือกการตัดพื้นที่แบบตัดหมด แต่จะคงเหลือแม่ไม้ ไม้ดีมีค่าไว้ ประมาณ 8 ต้นต่อไร่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในด้านความหลากหลายทางชั้นอายุไม้ การใช้เป็นแหล่งเมล็ดไม้ เพื่อการกระจายพันธุ์ หรือใช้เป็นที่อยู่ของสัตว์ป่าบางชนิดที่อาศัยบนต้นไม้ใหญ่ รวมทั้งเพื่อเป็นการลดผลกระทบจากกระแสการต่อต้านการเปิดพื้นที่เพื่อทำการปลูกสร้างสวนป่า และเป็นการปรับภูมิทัศน์ของแปลงปลูกสร้างสวนป่าให้เหมาะสม อีกทางหนึ่ง

เทคนิคการล้มและตัดทอนไม้สัก

การวางแผนการปฏิบัติงานการตัดไม้หรือการล้มไม้สัก ในสวนป่าที่ปลูกไว้ (Man-made forests) เพื่อนำไม้สักที่โตได้ขนาดหรือมีอายุครบรอบตัดฟันออกมาใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ แต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นการตัดโดยวิธีเลือกตัด (Selection cutting) ตัดโดยวิธีตัดหมด (Clear cutting) หรือเลือกตัดเฉพาะต้นขนาดเล็กออกก็ตาม การตัดไม้ออกแต่ละครั้ง

การเลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องจักรในกิจกรรมป่าไม้สวนป่าเขาคณา องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือล่าง

กิจกรรม	อุปกรณ์	เหตุผล	ลักษณะงานที่ใช้
กิจกรรมด้านการทำไม้	เลื่อยโซ่ยนต์	- ควบคุมทิศทางในการโค่นล้มได้ง่าย - สามารถลดการสิ้นเปลืองและสูญเสียเนื้อไม้ - รวดเร็ว สะดวก ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการทำไม้	โค่น ล้ม ตัดทอนไม้ขนาดใหญ่
	มีด / ขวาน	- มีน้ำหนักเบา สามารถพกพาปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่ - เหมาะกับไม้ขนาดเล็ก	- ใช้ในการลิดกิ่งที่มีขนาดเล็ก และตัดไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางน้อยกว่า 10 เซนติเมตร - ใช้ในการหมายวัด ตัด ทอน - ใช้กำจัดวัชพืช ถาง และสิ่งกีดขวางก่อนโค่นล้มตัดทอนไม้
	เลื่อยลิดกิ่ง	น้ำหนักเบา สามารถปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่	ใช้สำหรับ ตัด แต่งกิ่งไม้
	รถแทรกเตอร์	- สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย - ลดต้นทุนในการจ้างแรงงานคน มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการทำงานในพื้นที่แปลงทำไม้	- ใช้สำหรับ ชัก ลาก ถอนตอ รวมกอง - ซ่อมแซมทางชักลากไม้ ทางตรวจการณ์ - เรียงไม้ กระจายไม้ สำหรับเตรียมหมายวัดตัดทอน จัดกองไม้เตรียมจำหน่าย
ปลูกสร้างสวนป่าและบำรุงรักษาสวนป่า กิจกรรมเตรียมพื้นที่	รถแทรกเตอร์ตีนตะขาบ/ล้อยาง	- สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และลดต้นทุนในการจ้างแรงงานคน ใช้ในงานขุด ถอนกำจัดตอออกจากพื้นที่ ซึ่งไม่สามารถใช้แรงงานคนได้ - มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการทำงานในพื้นที่	- ขุดถอนตอ ดิน ปรับ ไถบุกเบิกด้วยผานพรวนจำนวน 3 ใบ ไถพรวนเตรียมพื้นที่ด้วยพรวนไม่น้อยกว่า 5 ใบ - ทำทาง/ซ่อมแซมทางตรวจการณ์ ทำแนวป้องกันไฟ
	มีด/ขวาน	มีน้ำหนักเบา สามารถพกพาปฏิบัติงานได้ทุกสภาพพื้นที่ และเหมาะสมกับไม้ขนาดเล็ก ลักษณะงานที่ใช้	- ตัด ฟัน ถาง ลิดกิ่ง ตัดไม้ที่กีดขวางการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปเก็บรวบรวมในขั้นตอนต่อไป
กิจกรรมกำจัดวัชพืชและ ใส่ปุ๋ย	- รถไถ	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่มีวัชพืชขึ้นหนาแน่น กำจัดยาก ไม่เหมาะกับพื้นที่ปลูกที่ไม่ได้กำจัดตอออกก่อน	- ไถกำจัดวัชพืชในระหว่างแถวต้นไม้
	- เครื่องตัดหญ้า	สะดวก รวดเร็ว เหมาะกับพื้นที่ที่ต้องการความประณีตในการกำจัดวัชพืช รถไถไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้	- กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นไม้ และระหว่างแถวต้นไม้
	- มีดถาง / จอบ มีดถาง / จอบ (ต่อ)	ใช้ในพื้นที่ที่เครื่องจักรกล ไม่สามารถเข้าปฏิบัติงานได้ต้องการความประณีตอย่างสูง ลดการเกิดอันตรายต้นไม้ เช่น ต้นไม้ขนาดเล็ก	- มีดถาง ใช้ถางกำจัดวัชพืช ใช้ตัดแต่งกิ่งกำจัดเถาวัลย์ - จอบใช้ถากกำจัดวัชพืช พรวนดินรอบโคนต้น ขุดหลุมใส่ปุ๋ย และฝังกลบ

เหตุผลการคัดเลือกสายพันธุ์

ไม้สัก

บริเวณสวนป่าเขาคณา คุณลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินทรายหน้าดินต้นความอุดมสมบูรณ์ต่ำสภาพป่าเป็นป่าผสมผลัดใบหรือเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) และป่าเต็งรัง (deciduous forest) มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200 1,300 มม./ปี จึงมีความเหมาะสมต่อการปลูกสร้างสวนป่าสัก

2. เป้าหมายการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการสวนป่าให้เกิดความยั่งยืนด้านชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่า มีการจัดการพื้นที่อนุรักษ์อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างน้อยร้อยละ 5 ของพื้นที่สวนป่าทั้งหมด โดยการแบ่งพื้นที่ตามศักยภาพสวนป่าส่งเสริมและอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่สวนป่า อีกทั้งการดำเนินกิจกรรมของสวนป่าคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ โดยเฉพาะดินและน้ำ โดยควบคุมการใช้สารเคมีในสวนป่า การลดการไหลบ่าของน้ำ และการสร้างฝายชะลอน้ำ เป็นต้น มีมาตรการป้องกันควบคุมการล่าสัตว์และดักจับสัตว์ในพื้นที่สวนป่าเพื่อการอนุรักษ์สัตว์ป่า เช่น ห้ามล่าสัตว์ป่า สงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ห้ามล่าสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (Vulnerable) ถูกคุกคาม และหายาก (Threatened and Rare) ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในฤดูกาลผสมพันธุ์ ฤดูวางไข่ และช่วงการเลี้ยงลูกอ่อน เป็นต้น

2.1 ทรัพยากรชีวภาพ

แผน/วิธีการ การสำรวจทรัพยากรชีวภาพ

1. ดำเนินการจ้างผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ ทุก 10 ปี ตามวิธีการสำรวจตามหลักวิชาการ โดยวิธีการดังนี้

1.1 การสำรวจพืชพรรณ

ได้ดำเนินการศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืช ในพื้นที่ศึกษาแต่ละชั้นอายุด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อวางแผนแปลงกึ่งถาวร ขนาด 20 X 50 เมตร ด้วยการระบุพิกัดทางภูมิศาสตร์ รวมถึงมีการปักหมุดไว้ที่บริเวณมุมแปลงตัวอย่างเพื่อให้สามารถติดตามความหลากหลายทางชีวภาพในกลุ่มอื่นๆ ภายในแปลงเดียวกันได้ด้วย ภายในสวนป่าเขาคณาพบชนิดพรรณไม้ จำนวน 71 ชนิด 60 สกุล และ 27 วงศ์ มีความหนาแน่นเฉลี่ย 1,907 ต้นต่อเฮกตาร์ พื้นที่หน้าตัดเฉลี่ย 23.87 ตารางเมตรต่อเฮกตาร์ มีดัชนีความหลากหลายของ Shannon-Weiner เท่ากับ 2.98 พันธุ์ไม้เด่นได้แก่ สัก กระถินยักษ์ ข่อย ตะคล้อ สารภี เสี้ยวป่า ประดู่ป่า ยมหิน กระพี้ชัน และปออีแกง เป็นต้น

1.2 การสำรวจชนิดของสัตว์ป่าในพื้นที่สวนป่า

ได้ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลสัตว์ป่าและศึกษาสภาพนิเวศวิทยาของพื้นที่ในแต่ละชั้นอายุทั้งช่วงฤดูแล้ง (ระหว่าง เดือนมีนาคม-เมษายน 2562) และช่วงฤดูฝน (เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2562) โดยมีแนวทางการศึกษาสำรวจภาคสนาม ด้วยการวางแผนการสุ่มตัวอย่าง โดยสร้างเส้นฐานและวางแผนแปลงแบบเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดการศึกษาแตกต่างกันตามกลุ่มของสัตว์ป่า

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ใช้การสำรวจแบบ Tracks & Signs โดยใช้แปลงวงกลมรัศมี 2 เมตร แต่ละแปลงห่างกัน 20 เมตร เพื่อศึกษาจำแนกและนับร่องรอยของสัตว์ป่าที่ปรากฏในแปลง

2. นก ใช้แบบสำรวจแบบจุด (Point count) วางแปลงตัวอย่างรูปวงกลมรัศมี 30 เมตร ห่างกัน จุดละ 100 เมตร แต่ละแปลงใช้เวลาประมาณ 10 นาที เพื่อระบุชนิดและนับจำนวนตัวนกที่พบทั้งหมด

3. สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

ผลการสำรวจความหลากหลายของสัตว์ทั้ง 4 กลุ่ม ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน พบสัตว์ป่าทั้งสิ้น 130 ชนิด ซึ่งสัตว์ป่ากลุ่มนกเป็นกลุ่มที่มีจำนวนชนิดมากที่สุด 98 ชนิด รองลงมาได้แก่สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ตามลำดับ

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 4 อันดับ 5 วงศ์ 9 สกุล 10 ชนิด ได้แก่ อันดับ Rodentia พบ 2 วงศ์ 5 สกุล 5 ชนิด อันดับ Scandentia พบ 1 วงศ์ 1 สกุล 1 ชนิด อันดับ Chiroptera พบ 1 วงศ์ 2 สกุล 2 ชนิด และอันดับ Carnivora พบ 2 วงศ์ 2 สกุล 2 ชนิด

นก พบนก 14 อันดับ 45 วงศ์ 74 สกุล 98 ชนิด อันดับที่โดดเด่นในพื้นที่ ได้แก่ อันดับ Passeriformes พบ 28 วงศ์ 41 สกุล 60 ชนิด เช่น นกแขวนน้อยปีกแถบขาว (*Hemipus picatus*) นกแขวกหางบ่วงใหญ่ (*Dicrurus paradiseus*) นกปรอดคอกลาย (*Pycnonotus finlaysoni*) นกเขียวท่อนทองหน้าผากสีทอง (*Chloropsis aurifrons*) และนกกินปลีคอแดง (*Aethopyga siparaja*) เป็นต้น

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกทั้งสิ้น 1 อันดับ คืออันดับ Anura พบ 4 วงศ์ 8 สกุล 10 ชนิด

สัตว์เลื้อยคลาน พบสัตว์เลื้อยคลานทั้งสิ้น 1 อันดับ 6 วงศ์ 11 สกุล 12 ชนิด คือ อันดับ Squamata (สำรวจโดยศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2562)

2.2 การตรวจสอบติดตามด้านสิ่งแวดล้อม

งานสวนป่าเขาคณาได้ทำการหมายแนวเขตพื้นที่อนุรักษ์ติดป้ายสื่อความหมายพร้อมกับทำบันทึกตรวจสอบติดตามสภาพพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจนและทำบันทึกดูแลตรวจสอบติดตาม

3. เป้าหมายด้านสังคม/ชุมชน

สร้างความร่วมมือกับชุมชน มีกระบวนการรับฟังข้อคิดเห็นจากชุมชนท้องถิ่น พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน โดยสนับสนุนการศึกษาพัฒนาป่าเศรษฐกิจอย่างครบวงจร จำหน่ายผลผลิตจากสวนป่าในราคาที่เป็นธรรม เพื่อสามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้ ชุมชนท้องถิ่นได้รับโอกาสในการจ้างงาน นอกจากนี้ยังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านแรงงานและความเสมอภาคของบุคคล บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานจะได้รับผลตอบแทนจากการทำงาน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้รับการอบรมเพื่อความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

สวนป่าเขาคณา มีหมู่บ้าน/ชุมชนรอบๆสวนป่า คือประชากรตำบลชัยพยุหะ มีจำนวน 6 หมู่บ้าน โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 600 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นประมาณ 3,000 คน

นโยบายของสวนป่าเขาคณา ด้านสังคม

- เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนโดยการให้ราษฎรท้องถิ่นเข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่สวนป่าในรูปแบบวนเกษตรและเก็บหาของป่า

- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงานในการปฏิบัติงาน

- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน

- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา

- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น

- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

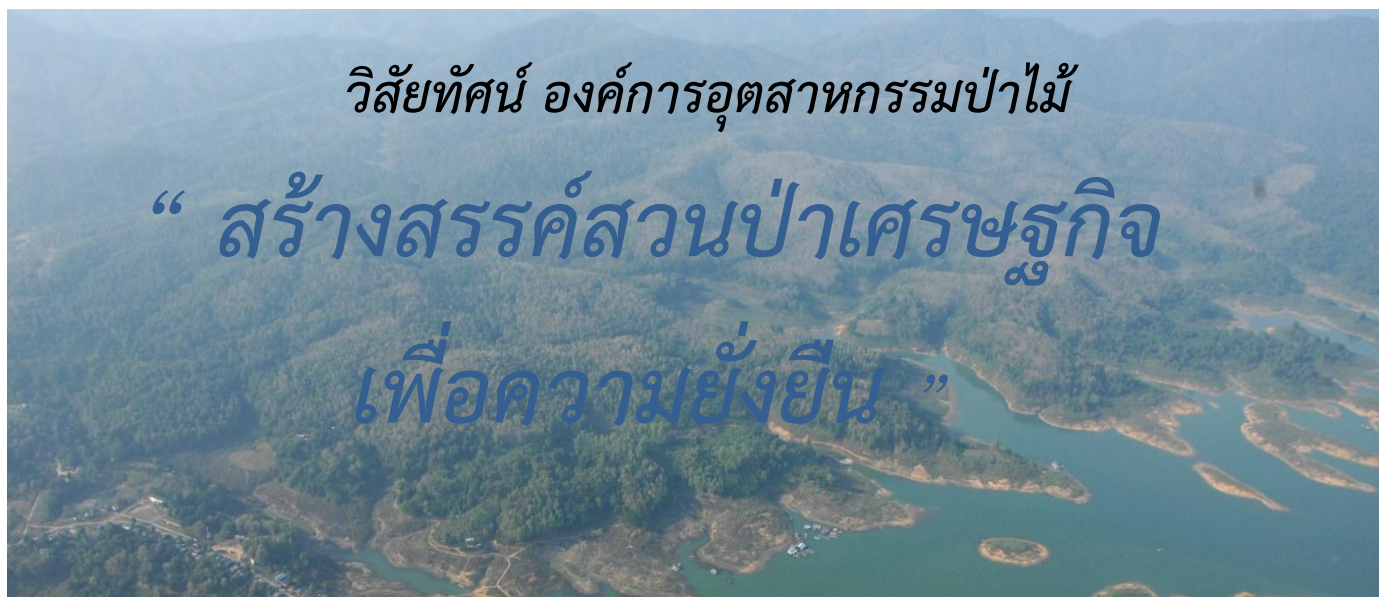
ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าฯ

รูปภาพ การประชุมเพื่อค้นหาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสวนป่าเขาคณา

รูปภาพ การประชาสัมพันธ์แผนและผลการดำเนินงานประจำปีงานสวนป่าฯ

ติดต่อ : สำนักงานสวนป่าเขาคณาหมู่ 10 ต.ชนแดน อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์

รหัสไปรษณีย์ 67150 โทร. 056-030158

สามารถเสนอแนะข้อคิดเห็น ตามกล่องรับข้อความของงานสวนป่าเขาคณา